

УДК 346:347:736:52

Олена Беляневич,*докт. юрид. наук, професор**Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва**імені академіка Ф. Г. Бурчака**Національної академії правових наук України*

ПРО ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ПРО ПОЗОВНУ ДАВНІСТЬ У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО

Стаття присвячена застосуванню господарськими судами норм про позовну давність у справах про банкрутство під час розгляду заяв арбітражного керуючого про визнання недійсними правочинів (договорів) боржника на підставі статті 20 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

Ключові слова: банкрутство, позовна давність, арбітражний керуючий, спосіб захисту, недійсність правочинів боржника.

Постановка проблеми. Відповідно до статті 2 «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (далі – Закон про банкрутство) провадження у справах про банкрутство регулюється цим Законом, Господарським процесуальним кодексом України, іншими законодавчими актами України, цей Закон має пріоритет перед іншими законодавчими актами України у регулюванні відносин, пов'язаних із банкрутством суб'єктів підприємницької діяльності, за винятком випадків, передбачених цим Законом. Стаття 20 Закону про банкрутство встановлює підстави, з яких правочини (договори) або майнові дії боржника, які були вчинені боржником після порушення справи про банкрутство або протягом одного року, що передувало порушенню справи про банкрутство, можуть бути відповідно визнані недійсними або спростовані господарським судом у межах провадження у справі про банкрутство за заявою арбітражного керуючого або конкурсного кредитора, а також правові наслідки визнання таких правочинів недійсними. Отже, в Законі про банкрутство закріплено спеціальні підстави недійсності правочинів (договорів) боржника, хоча Закон не виключає застосування в провадженні у справах про банкрутство і «традиційних» підстав недійсності правочинів (угод), передбачених нормами Цивільного та Господарського кодексів України (далі – ЦК та ГК відповідно). Водночас ані в ЦК, ані в Законі про банкрутство немає норм, які б встановлювали особливості обчислення позовної давності у разі визнання недійсними правочинів (договорів) боржника, вчинених у так званий підозрілий період. Судова практика свідчить про наявність проблеми неоднакового застосування норм ЦК про позовну давність, зокрема норми ч. 1 ст. 261 ЦК про визначення початку перебігу позовної давності, при розгляді заяв арбітражних керуючих про визнання недійсними правочинів (договорів) боржника на підставі ст. 20 Закону про банкрутство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із даної теми. Загалом інститут банкрутства

досліджувався такими вітчизняними вченими, як О. М. Бірюков, І. А. Бутирська, І. О. Вечірко, А. В. Володін, Л. І. Грабован, В. В. Джунь, О. А. Латинін, С. В. Мінковський, Б. М. Поляков, П. Д. Пригуза, В. В. Радзивілюк, Я. Г. Рябцева, О. О. Степанов. Проблематика інституту позовної давності доволі ретельно розроблена в працях В. В. Луця. Проте застосування норм про позовну давність у процедурах банкрутства предметом окремої уваги дослідників не було.

Мета статті є визначення особливостей застосування судами норм ч. 1 ст. 261 ЦК про початок перебігу позовної давності у разі визнання недійсними правочинів (договорів) боржника за заявою арбітражного керуючого у справах про банкрутство, в тому числі у порівнянні із застосуванням зазначеної норми до вимог про визнання правочинів (угод) недійсними в позовному провадженні.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Насамперед зробимо декілька стислих зауважень щодо позовної давності та її призначення, а також щодо недійсності правочинів (угод) як способу захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарювання (ч. 2 ст. 20 Господарського кодексу), захисту цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорування (ч. 2 ст. 16 ЦК). Частиною 7 ст. 261 ЦК передбачено, що винятки з правила частини 1 цієї статті про початок перебігу позовної давності від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила, можуть бути встановлені законом.

Цивільно-правові строки є часовою формою розвитку цивільних правовідносин, формою існування і здійснення (виконання) суб'єктивних прав та обов'язків, що становлять зміст правовідносин [1, с. 18]. Позовною давністю є строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу (ст. 256 ЦК). Таким чином, позо-

вна давність пов'язується із судовим захистом суб'єктивного права особи у разі його порушення, невизнання або оспорування. Неподання позову впродовж встановлених законом строків призводить до втрати права на позов у розумінні можливості судовим порядком здійснити належне особі цивільне майнове право [2, с. 330], позбавляє цивільне суб'єктивне право здатності до примусового виконання проти волі зобов'язаної особи [3, с. 284].

Вчинення позову з точки зору здійснення суб'єктивного права є одним з етапів здійснення матеріального права, відповідно, в матеріально-правовому розумінні право на позов – це власне спірне суб'єктивне право, яке може бути примусово здійснене. Обмежене строком давності право на позов означає лише можливість одержати примусовий захист порушеного суб'єктивного права від юрисдикційного органу [4, с. 75]. У зобов'язальних відносинах (ст. 509 ЦК) суб'єктивним правом кредитора є право на певні дії боржника (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо), тобто виконання його обов'язку. Тому сплив позовної давності як юридичний факт не припиняє суб'єктивне цивільне право, а лише припиняє можливість його судового захисту, відповідно, боржник не звільняється від виконання свого обов'язку, але втрачається можливість примусу боржника до такого виконання на підставі судового рішення.

Якщо встановлюються часові межі судового захисту порушеного цивільного права, позовна давність слугує правовій стабільності та усуненню правової невизначеності, яку можуть створювати за давнини (застарілі) правові вимоги.

До позовних вимог про визнання правочинів недійсними встановлена загальна позовна давність тривалістю у три роки (ст. 257 ЦК). Перебіг позовної давності за такими вимогами повинен починатися відповідно до ч. 1 ст. 261 ЦК від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила¹.

Натепер у судовій практиці співіснують різні правові позиції щодо застосування зазначеної норми. Так, у п. 28 постанови пленуму Верховного Суду України (далі – ВСУ) від 06.11.2009 № 9 «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» зазначено, що перебіг позовної давності щодо вимог про визнання правочинів недійсними обчислюється не з моменту вчинення правочину, а відповідно до частини першої статті 261 ЦК – від дня, коли особа довідалася або могла довіда-

тися про порушення свого права або про особу, яка його порушила.

Інша, пізніше сформульована ВСУ позиція, яка видається нам правильною, полягає в тому, що, оскільки дії органу або особи, яка відповідно до установчих документів юридичної особи чи закону виступає від її імені, у відносинах із третіми особами розглядаються як дії самої юридичної особи, то для юридичної особи (суб'єкта підприємницької діяльності) як сторони правочину (договору) днем початку перебігу позовної давності слід вважати день вчинення правочину (укладання договору), оскільки він збігається з днем, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права [4].

Вищий господарський суд України (далі – ВГСУ) в п. 2. 8 постанови пленуму ВГСУ від 29.05.2013 № 11 «Про деякі питання визнання правочинів (господарських договорів) недійсними» звертає увагу на те, що за позовами про застосування наслідків нікчемного правочину (повернення коштів, іншого майна тощо) позовна давність починається не від дня вчинення такого правочину, а від дня, коли почалося його виконання. Отже, за змістом цього роз'яснення, позовна давність, за загальним правилом, у разі визнання правочинів (господарських договорів) недійсними починається з дня вчинення правочину.

Що стосується визнання правочинів недійсними як способу захисту, то відповідно до правової позиції ВСУ однією з обов'язкових умов визнання договору недійсним є порушення у зв'язку з його укладенням прав та охоронюваних законом інтересів позивача. Якщо за результатами розгляду справи факту такого порушення не встановлено, а позивач посилається на формальне порушення закону, у суду немає правових підстав для задоволення позову. Оскільки правом на звернення до суду за захистом наділена особа в разі порушення, невизнання або оспорування саме її прав, свобод чи інтересів, а також у разі звернення до суду органів і осіб, яким надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб або державні та суспільні інтереси, суд повинен установити, чи були порушені, невизнані або оспорені права, свободи чи інтереси цих осіб, і залежно від встановленого вирішити питання про задоволення позовних вимог або відмову в їх задоволенні [5, 6].

Застосування будь-якого способу захисту цивільного права та інтересу, в тому числі визнання правочину недійсним, має бути об'єктивно виправданим та обґрунтованим. Це означає, що:

- застосування судом способу захисту, обраного позивачем, повинно реально відновлювати його наявне суб'єктивне право, яке порушене, оспорується або не визнається;
- обраний спосіб захисту повинен відповідати характеру правопорушення;
- застосування обраного способу захисту має відповідати цілям судочинства;
- застосування обраного способу захисту не повинно суперечити принципу верховенства права.

¹ Разом із тим законом може бути встановлена спеціальна позовна давність для визнання недійсними окремих видів договорів та порядок її обчислення. Зокрема, ст. 20 Закону «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)» встановлено, що заява про визнання угод недійсними подається будь-ким з учасників аукціону, конкурсу або органом приватизації у місячний строк із дати проведення аукціону, завершення конкурсу.

Підставою недійсності правочину є відповідно до ч. 1 ст. 216 ЦК недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені частинами першою-третьою, п'ятою та шостою ст. 203 ЦК. Підстави недійсності господарських договорів та їх наслідки встановлені статтями 207 ГК, причому цей перелік не є вичерпним і доповнює підстави недійсності правочинів (договорів), встановлені ЦК.

Конструкція недійсності правочину (договору) боржника, закріплена у ст. 20 Закону про банкрутство, має істотні особливості порівняно з недійсністю правочину за ЦК, що дає підстави говорити про особливе змістове навантаження поняття «недійсність» у законодавстві про банкрутство та суто термінологічний збіг із відповідним поняттям у цивільному законодавстві. Визнання недійсними правочинів (договорів) боржника є господарсько-правовим засобом, який спрямований на збереження майна боржника, істотно відрізняється від підстав і наслідків недійсності правочинів у цивільному та господарському законодавстві і, на наш погляд, не може кваліфікуватися як спосіб захисту в розумінні ЦК та ГК. Так, відповідно до норм ГК та ЦК правовим наслідком недійсності угоди (договору) не може бути виконання боржником свого обов'язку у договірному зобов'язанні; дострокове виконання майново-господарського зобов'язання не є підставою його недійсності; визнання недійсними правочинів (договорів) боржника не тягне за собою припинення правовідносин, що склалися, тому кредитор за недійсним правочином (договором) має право вибору – погашення свого боргу в першу чергу в процедурі банкрутства або виконання зобов'язання боржником у натурі після припинення провадження у справі про банкрутство (п. 16 інформаційного листа Вищого господарського суду України від 28.03.2013 № 01-06/606/2013 «Про Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (у редакції Закону України від 22.12.2011 № 4212-VI»).

Визнання правочинів недійсними за ЦК спрямоване на знищення як самої юридичної сили правочину, так і її результату шляхом повернення сторін у первісний стан, в якому сторони перебували до укладення правочину (реституції). Правочини, презумпція правомірності яких встановлена ст. 204 ЦК, є діями, що мають породжувати нормальні для цивільного обороту правові наслідки. У разі невідповідності правочинів встановленим законодавством вимогам суд може визнати їх недійсними, і реституція в цьому разі виступає цивільно-правовим засобом захисту прав та інтересів сторони правочину у зв'язку із набуттям, збереженням її майна іншою особою без достатньої правової підстави.

Предметом регулювання ст. 20 Закону про банкрутство є відносини, що виникають у зв'язку з поверненням у ліквідаційну масу майна боржника, яке було ним відчужене у так званий «підозрілий» період (після порушення справи про банкрутство або протягом одного року, що передував порушенню справи про банкрутство).

Стаття 20 Закону про банкрутство присвячена тим правочинам (договорам), правовий результат яких (відчуження майна боржника) заперечується і потребує усунення з метою захисту інтересів кредиторів. Недійсність таких правочинів боржника пов'язується не з вадами волі або волевиявлення (статті 203, 215 ЦК), а з наявністю спеціальних підстав (ст. 20 Закону про банкрутство) та часом їх вчинення – після порушення справи про банкрутство або протягом одного року, що передував порушенню справи про банкрутство (так званий «підозрілий» період). Підстави недійсності правочинів (договорів), закріплені в ст. 20 Закону про банкрутство, можуть бути зведені до об'єктивного критерію – настання внаслідок їх укладення негативних наслідків у вигляді зменшення майнової бази боржника та його неплатоспроможності, тобто значення має загальний негативний результат господарської діяльності боржника.

Норми ст. 20 Закону про банкрутство щодо визнання недійсними правочинів (договорів) боржника мають сприйматися в їх системній єдності із правом банкрутства, яке має комплексну публічно-приватну природу, оскільки його правові засоби здійснюють необхідне регулювання відносин між неплатоспроможним боржником та його кредиторами як у сфері цивільного майнового обороту, так і у сфері наповнення бюджетних фондів та фондів державного соціального страхування [7, с. 7].

Правові наслідки визнання недійсними правочинів (договорів) із підстав, передбачених ст. 20 Закону про банкрутство, є однаковими і стосуються включення чи повернення майна боржника до ліквідаційної маси². У зв'язку з цим визнання недійсними правочинів (договорів) не тягне за собою припинення правовідносин, що склалися, тому кредитор за недійсним правочином (договором) має право вибору – погашення свого боргу в першу чергу в процедурі банкрутства або виконання зобов'язання боржником у натурі після припинення провадження у справі про банкрутство. Право ініціювати такі процедури надано як арбітражному керуючому, так і конкурсному кредитору. Відповідна заява може бути розглянута на будь-якій стадії провадження у справі про банкрутство (п. 16 інформаційного листа ВГСУ від 28.03.2013 № 01-06/606/2013 «Про Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (у редакції Закону України від 22.12.2011 № 4212-VI)).

Загалом проблема недійсності правочинів у законодавстві про банкрутство має вирішуватися на основі базових принципів цього правового інституту, якими було запропоновано вважати:

– ідею конкурсу кредиторів, адже конкурс – єдино можлива організація провадження, що

² Для порівняння: частиною 11 ст. 17 Закону про банкрутство в попередній редакції передбачалася реституція: все отримане за угодами боржника, визнаними недійсними на підставах, встановлених в цій статті, повертається сторонам.

забезпечує задоволення конкуруючих вимог кредиторів неплатоспроможного боржника на засадах рівності та справедливості;

– процедурний порядок задоволення вимог кредиторів, оскільки процедура технологічно реалізує ідею про оптимальну процесуальну форму задоволення конкуруючих вимог сукупності кредиторів неплатоспроможного боржника на засадах справедливості і раціоналізму;

– узгодженість нормативних приписів права із суміжними інститутами права, що має гарантувати інтеграцію права банкрутства до національної системи права [7, с. 16-17].

Провадження у справах про банкрутство є самостійним видом судового провадження і характеризується особливим процесуальним порядком розгляду справ, специфічністю цілей і завдань, особливим суб'єктивним складом, тривалістю судового провадження, що істотно відрізняють це провадження від позовного. Як впливає зі ст. 10 Закону про банкрутство, спори про визнання недійсними будь-яких правочинів (договорів), укладених боржником, розглядаються господарським судом у межах провадження у справі про банкрутство, за винятком спорів боржника з кредиторами, які мають поточні вимоги до боржника, що розглядаються та вирішуються господарським судом за правилами позовного провадження, передбаченими ГПК, з урахуванням особливостей, встановлених Законом, у межах провадження у справі про банкрутство без порушення нових справ. За наслідком розгляду зазначених майнових спорів по суті господарський суд виносить ухвалу (задоволення заяви, відмова у задоволенні заяви (повністю або частково) (п. 9 інформаційного листа ВГСУ від 28.03.2013 р. № 01-06/606/2013).

Законом про банкрутство визначено коло суб'єктів, за заявами яких правочини (договори) боржника можуть бути визнані недійсними господарським судом у межах провадження у справі про банкрутство на підставі ч. 1 ст. 20 Закону, – арбітражний керуючий або конкурсний кредитор.

За визначенням ч. 1 ст. 1 Закону про банкрутство арбітражним керуючим є фізична особа, призначена господарським судом у встановленому порядку в справі про банкрутство як розпорядник майна, керуючий санацією або ліквідатор із числа осіб, які отримали відповідне свідоцтво і внесені до Єдиного реєстру арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) України.

³ Відповідно до ч. 2 ст. 4 Закону про банкрутство арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор) з моменту винесення ухвали (постанови) про призначення його арбітражним керуючим (розпорядником майна, керуючим санацією, ліквідатором) до моменту припинення здійснення ним повноважень прирівнюється до службової особи підприємства - боржника. Таке прирівнення є необхідним, як зазначає Б. М. Поляков, для притягнення арбітражного керуючого до кримінальної відповідальності за свої дії та заподіяну третім особам шкоду [10, с. 55].

Закон про банкрутство спеціальних норм про позовну давність у тому числі для звернення до суду арбітражного керуючого із заявою про визнання недійсними угод боржника) не містить. На це звернув увагу ВСУ, скасовуючи прийняті у справі рішення попередніх інстанцій і зазначивши, що суди всіх інстанцій дійшли помилкового висновку, що початок перебігу строку позовної давності є днем, коли саме арбітражний керуючий у справі про банкрутство дізнався про оспорювані правочини [8]. Водночас така правова позиція видається спірною.

Слід звернути увагу на те, що арбітражний керуючий не може розглядатися як носій суб'єктивного цивільного права або цивільного інтересу, які порушені, оспорується або не визнаються, так само як і його дії, спрямовані на повернення майна боржника у ліквідаційну масу шляхом подання заяви про визнання угод боржника недійсними, не можуть кваліфікуватися як звернення із позовом (в його усталеному розумінні).

У літературі було обґрунтовано позицію про те, що арбітражний керуючий є обов'язковим учасником провадження у справі про банкрутство, на якого покладаються передбачені Законом про банкрутство завдання і на виконання яких йому надаються специфічні повноваження, зумовлені характером та спрямованістю справи про банкрутство. Арбітражний керуючий не може бути визнаний ані представником кредиторів, ані органом державної влади, ані органом юридичної особи-боржника, і його особливий публічно-правовий статус, зумовлений особливостями справ про неспроможність, поєднує в собі елементи правових статусів кожного з перелічених суб'єктів, але жодним з них не вичерпується [9, с. 3, 42]. Зокрема, арбітражний керуючий (керуючий санацією, ліквідатор) виконує повноваження керівника (органів управління) банкрута, але він не перетворюється на орган юридичної особи в розумінні ст. 92 ЦК³, тому ця стаття не може бути застосована до відносин, пов'язаних із визнанням недійсними угод боржника в провадженні у справі про банкрутство. Відповідно, не можна вважати, що початком перебігу позовної давності є день вчинення правочину (укладання договору), який збігається із днем, коли юридична особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого права (за аналогією з визначенням такого моменту у справах позовного провадження про визнання недійсними правочинів, про що йшлося вище).

Як учасник провадження у справах про банкрутство, арбітражний керуючий не може визнаватися особою, яка дізналася або може дізнатися про порушення свого цивільного права. Розгляд заяви арбітражного керуючого про визнання правочину недійсним за правилами позовного провадження не перетворює таку заяву на позов.

Повноваження арбітражного керуючого у справі про банкрутство виникають з моменту винесення господарським судом ухвали про призначення арбітражного керуючого, і тому саме з цього моменту для цілей застосування

норми ч. 1 ст. 261 ЦК можна вважати (із відповідними застереженнями), що арбітражний керуючий довідався або міг довідатися про правочини (договори), укладені боржником в підозрілий період, які спричинили загальний негативний результат для його майнового становища.

Висновки

Закон про банкрутство не містить спеціальних норм про позовну давність, тому питання про початок обчислення строку, впродовж якого арбітражний керуючий може звернутися до суду із заявою про визнання угоди боржника недійсною в порядку ст. 20 Закону про банкрутство, повинно вирішуватися з огляду на особливості публічно-правового статусу арбітражного керуючого. До відносин, пов'язаних із визнанням недійсними правочинів боржника за заявою арбітражного керуючого в провадженні у справі про банкрутство, стаття 92 ЦК застосовуватися не може. Відповідно, моментом початку перебігу позовної давності за заявою арбітражного керуючого не може за аналогією зі справами позовного провадження вважатися момент вчинення правочину (укладання договору), коли юридична особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого права. Арбітражний керуючий має право подати заяву про визнання недійсними правочинів (договорів) боржника на підставі ст. 20 Закону про банкрутство з моменту його призначення ухвалою господарського суду у справі про банкрутство.

Список використаних джерел:

1. Луць В. В. Строки і терміни в цивільному праві: монографія / В. В. Луць. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 320 с.
2. Новицкий И. Б. Сделки. Исковая давность / И. Б. Новицкий // Избранные труды по гражданскому праву: в 2-х т. – М., Статут, 2006. – Т. I. – 460 с.
3. Черепяхин Б. Б. Спорные вопросы понятия и действия исковой давности / Б. Б. Черепяхин // Труды по гражданскому праву. – М.: Статут, 2001. – 479 с.
4. Постанова Верховного Суду України від 19.08. 2014 р. у справі № 5013/492/12 за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «Автосвіт» до ТОВ «Віконт» за участю третьої особи, яка

не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача, – Української товарної біржі про визнання договорів недійсними та повернення майна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/40289257>

5. Постанова Верховного Суду України від 25.12.2013 р. у справі № 6-78цс13 за позовами осіб до приватного сільськогосподарського підприємства «Лазірки», треті особи: відділ Держкомзему в Оржицькому районі Полтавської області, Полтавська регіональна філія Центру державного земельного кадастру, про визнання недійсними договорів оренди землі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/36475622>.

6. Постанова Верховного Суду України від 25.12.2013 р. у справі № 6-94цс13 за позовами осіб до приватного сільськогосподарського підприємства «Лазірки», треті особи: відділ Держкомзему в Оржицькому районі Полтавської області, Полтавська регіональна філія Центру державного земельного кадастру, про визнання недійсними договорів оренди землі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/36475635>

7. Джунь В. В. Теоретико-прикладні проблеми реформування законодавства України про банкрутство: автореф. дис... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / В. В. Джунь; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2009. – 30 с.

8. Постанова Верховного Суду України від 13.01.2016 р. у справі № 922/5094/14 за позовом приватного підприємства «Альянс-Інвест» в особі ліквідатора – арбітражного керуючого Леснова Сергія Олександровича до приватного підприємства «Євро-Альянс», ПП «Юридично-інвестиційна група», треті особи: фізична особа – підприємець ОСОБА_8, товариство з обмеженою відповідальністю «Колекторське бюро «Стягнемо борги», про визнання авалів недійсними [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/55253195>

9. Бутирська І. А. Учасники провадження у справі про банкрутство: дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / І. А. Бутирська; Інститут економіко-правових досліджень НАН України. – Київ, 2017. – 196 с.

10. Поляков Б. М. Закон України «О восстановлении платежеспособности должника или признании его банкротом»: Научно-практический комментарий: в 2-х т. / Б.М. Поляков. – К.: Логос, 2014. – Т. I. – 407 с.

Стаття посвящена особенностям применения хозяйственными судами норм Гражданского кодекса Украины о начале течения исковой давности в делах о банкротстве при рассмотрении заявления арбитражного управляющего о признании недействительными сделок (договоров) должника на основании статьи 20 Закона Украины «О восстановлении платежеспособности должника или признании его банкротом».

Ключевые слова: банкротство, исковая давность, арбитражный управляющий, способ защиты, недействительность сделок должника.

The article is concerned with peculiarities of application by the economic courts of norms of the Civil code of Ukraine on commencement of prescription in bankruptcy proceedings when considering motion of the insolvency practitioner on declaration of legal transactions (contracts) of the debtor as invalid based on the Article 20 of the Law of Ukraine “On renewal of debtor’s solvency or declaring its bankruptcy”.

Key words: bankruptcy, period of prescription, insolvency practitioner, remedy, invalidity of legal transactions of the debtor.